

LVII

Изъ житието на св. Сава,

написано отъ Теодосия

Сръбскиятъ 'светитель св. Сава има две жития — едното отъ ученика му Доментиана, другото отъ Теодосия (XIII—XIV в.). Второто отъ тия жития, отличаваще се съ своята отмѣренность, живописностъ и често пжти съ фактичностъ, съдържа и нѣкои данни, засѣгащи българитѣ. То бѣ обнародвано, по преписъ отъ XV в., отъ Даничича въ 1860 г., само че той погрѣшно го отдаваше на Доментиана. Освенъ неиздадения Хилендарски преписъ на житието отъ 1336 г., освенъ Рилския и др. по-нови, въ Лѣсновския манастиръ намѣрихъ другъ преписъ отъ началото на XIV в., следвателно единъ отъ най-старитѣ. Съ Даничичевия текстъ той представя една и съща версия, съ малки стилни различия. Ржкописътъ е зле запазенъ.

Тукъ привеждамъ извадки отъ тоя Лѣсновски преписъ, относещи се до българската история, именно за царъ Калояна, за Стрѣза, владѣтель на Просѣкъ (сега Демиръ-капия на Вардаръ), и за последнитѣ дни и смъртъ на св. Сава въ българската столица Търново. Покваренитѣ мѣста на текста допълвамъ въ скоби споредъ изданието на Даничича.

“Етеръ збо Стрѣзѣ” на(риц)аюмыи. аще и з’лоумень, нѣ
 блгорѣнѣ (сы) ѿ блгар’кыи страны цръскаго рода (сы), зжнка
 во сы, Калѡяна цра загорѣкаго, (ег)о же глю зви сты Дн-
 митрие. Тѣ во Ка(ло)янь цръ загорѣкы пѣви’гы се, и многыхъ
 (гра)довъ грѣскыхъ, по в’сен Т’ракы’ни. и по в’сен (Ма)кедонын
 разорѣ, тыгда во Ф’рѣгомъ (цр)твюции Костадиновъ грѣ прѣ-
 дрѣжещи, и не поболѣвшиймъ ѿ разореныи (проу)и градовѣ
 ꙗкоже и не сконхъ пом(ышляю)щиихъ, тѣ же пѣстѣхъ и безъ
 помочии (обрѣ)таи разараше в’се же ѿ ба выкаемо (быва)ше,
 приде же съ многымъ си́ла(ми ꙗкоже) Синахеримъ дрѣв’ле
 на в’жии грѣ, на краи зем’ле православниемъ словящи се в’го-
 храними, великын грѣ Сѡлзнь на ѡу’тво великомѣи́ка стрѣ-
 носѣца Димитрия. въ неже и у’тъни’е ѣго мощи, мѣро ис-
 тауающе лежеть. (Калоянъ, като искалъ да разори и Солунъ,